

Сухінін С. В.,

аспірант кафедри адміністративно-правових дисциплін
Одеського державного університету внутрішніх справ

**ПРОБЛЕМИ В РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА ДОСТУПУ ДО СУДДІВСЬКОЇ КАР'ЄРИ В УКРАЇНІ
ПРИ НАЯВНОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ
«ПРАВООХОРОННА ДІЯЛЬНІСТЬ»**

Анотація. У статті розглядаються актуальні та важливі проблеми, які стосуються питання можливості зайняття посади судді місцевого суду в Україні особою, що має вищу освіту за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста, магістра за спеціальністю «Правоохоронна діяльність» в умовах діючого на сьогодні законодавства, що регулює порядок доступу до суддівської кар'єри в Україні.

У цій статті розкрито поняття юридичної освіти та досліджено поняття вища юридична освіта.

У статті досліджено законодавство, на підставі якого здійснювалась підготовка фахівців у вищих навчальних закладах України за освітньо-кваліфікаційними рівнями спеціаліста і магістра за спеціальністю «Правоохоронна діяльність» у період з 1997 року по теперішній час та надано висновок про те в який період часу здобута в Україні вища освіта за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста, магістра за спеціальністю «Правоохоронна діяльність» вважається вищою юридичною освітою, що дає право на зайняття посади судді в Україні.

Звертається увага на недостатнє правове регулювання питання можливості реалізації особами, що здобули вищу освіту за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста, магістра за спеціальністю «Правоохоронна діяльність» після 31 серпня 2015 року, права на доступ до суддівської кар'єри в Україні з метою зайняття посади судді в Україні, зокрема у випадку, коли такі особи, станом на 01 вересня 2015 року продовжували навчання за вказаною спеціальністю здобуваючи освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста чи магістра. Обговорюється можливість здійснення удосконалення правового регулювання для осіб з такою освітою.

Зроблено висновок про те чи можуть сьогодні в умовах сучасного законодавства реалізовувати право доступу до суддівської кар'єри особи зі здобутою вищою освітою з освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста чи магістра за спеціальністю «Правоохоронна діяльність» після 31 серпня 2015 року, у випадку, коли такі особи, розпочали після 31 серпня 2015 року навчання за вказаною спеціальністю здобуваючи освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста чи магістра.

Ключові слова: юридична освіта, вища юридична освіта, спеціальність «Правоохоронна діяльність».

Sukhinin S. V. Problems in the implementation of the right of access to the judicial career in Ukraine in the presence of higher education in the speciality of 'Law Enforcement Activities'

Abstract. The article considers topical and important issues related to the possibility of a person with a higher education degree at the level of specialist or master's degree in law enforcement activities holding a position in a local court in Ukraine under the current legislation regulating access to a judicial career in Ukraine.

This article reveals the concept of legal education and explores the concept of higher legal education.

The article examines the legislation on the basis of which specialists were trained in higher educational institutions of Ukraine at the educational and qualification levels of specialist and master in the specialty 'Law Enforcement Activities' from 1997 to the present, and provides a conclusion on the period of time during which higher education obtained in Ukraine at the educational and qualification levels of specialist and master's degree in the specialty 'Law Enforcement Activities' is considered higher legal education, which gives the right to hold the position of judge in Ukraine.

Attention is drawn to the insufficient legal regulation of the issue of the possibility for persons who have obtained higher education at the educational and qualification level of a specialist or master's degree in the specialty 'Law Enforcement Activities' after 31 August 2015 to access a judicial career in Ukraine with the aim of taking up the position of judge in Ukraine, in particular in cases where such persons, as of 1 September 2015, continued their studies in the specified speciality, obtaining a specialist or master's degree. The possibility of improving the legal regulation for persons with such education is being discussed.

A conclusion was made as to whether, under current legislation, persons with a higher education degree or master's degree in law enforcement can exercise their right to pursue a judicial career after 31 August 2015, in cases where such persons began studying for the specified specialization after 31 August 2015, obtaining a specialist or master's degree.

Key words: *legal education, higher legal education, specialization in 'Law Enforcement Activities'.*

Постанова проблеми: Питання можливості зайняття посади судді в Україні особою, що має вищу освіту за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста, магістра за спеціальністю «Правоохоронна діяльність» в умовах діючого на сьогодні законодавства, що регулює порядок доступу до суддівської кар'єри в Україні недостатньо розкриті у наукових працях правників. Хоча в юридичній літературі розглядаються загальні аспекти доступу до суддівської кар'єри в Україні, саме питання можливості реалізації права доступу до зайняття посади судді в Україні особами, що мають вищу освіту за спеціальністю «Правоохоронна діяльність», залишається поза увагою більшості дослідників. Однак, динамічний розвиток чинного законодавства України у галузі правосуддя та активне реформування юридичної освіти в Україні зумовлюють необхідність дослідження цієї проблематики з урахуванням законодавчих та правових новацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання дослідження юридичної освіти у різні часи займалися такі науковці як: Д. Скородумов, В. Масальський, М. Пендюра, О. Дручек, С. Погребняк та інші. Проте незважаючи на значний науковий вклад у дослідженні вказаної тематики сучасний стан дослідження саме питання здобутої в Україні вищої освіти за спеціальністю «Правоохоронна діяльність», як різновиду вищої юридичної освіти, що дає право на зайняття посади судді в умовах сучасного законодавства, що регулює порядок доступу до суддівської кар'єри в Україні не має достатнього рівня вивчення, а тому є актуальним і потребує правового аналізу.

Метою статті є проведення правового аналізу законодавства, на підставі якого здійснювалась підготовка фахівців у вищих навчальних закладах України за освітньо-кваліфікаційними рівнями спеціаліста і магістра за спеціальністю «Правоохоронна діяльність» у період з 1997 року по теперішній час, висвітлення проблемних питань у можливості

зайняття посади судді особами, що здобули вище освіту за спеціальністю «Правоохоронна діяльність» та пропозиції їх вирішення.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до вимог ч. 3 ст. 127 Конституції України законодавцем визначено, що на посаду судді може бути призначений громадянин України, не молодший тридцяти та не старший шістдесяти п'яти років, який має вищу юридичну освіту і стаж професійної діяльності у сфері права щонайменше п'ять років, є компетентним, доброчесним та володіє державною мовою. Законом можуть бути передбачені додаткові вимоги для призначення на посаду судді [1].

Більш детальні вимоги щодо кандидата на посаду судді в Україні законодавець розкриває у Законі України «Про судоустрій і статус суддів» (далі – Закон № 1402-VIII). Так, у частині 1 статті 69 Закону № 1402-VIII встановлено, що на посаду судді може бути призначений громадянин України, не молодший тридцяти та не старший шістдесяти п'яти років, який має вищу юридичну освіту і стаж професійної діяльності у сфері права щонайменше п'ять років, є компетентним, доброчесним та володіє державною мовою відповідно до рівня, визначеного Національною комісією зі стандартів державної мови [2].

З вищенаведених норм вбачається, що однією з кваліфікаційних вимог для кандидата на посаду судді є наявність вищої юридичної освіти.

Згідно п. 1 ч. 7 ст. 69 Закону № 1402-VIII унормовано, що для цілей цього Закону вважається вищою юридичною освітою – вища юридична освіта ступеня магістра (або прирівняна до неї вища освіта за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста), здобута в Україні, а також вища юридична освіта відповідного ступеня, здобута в іноземних державах та визнана в Україні в установленому законом порядку [2].

16 вересня 2014 року набрав чинності Закон України «Про вищу освіту» від

01 липня 2014 року № 1556-VII (далі – Закон № 1556-VII), яким унормовано, що освітня діяльність за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста, що провадиться закладами вищої освіти і започаткована до набрання чинності цим Законом, продовжується у межах строку навчання за певною освітньо-професійною програмою з видачею державного документа про вищу освіту встановленого зразка – диплома спеціаліста. Останній прийом на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста проводиться у 2016 році [3].

Вища освіта за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста (повна вища освіта) після набрання чинності Закону № 1556-VII прирівнюється до вищої освіти ступеня магістра (підпункт 1-2 пункту 2 Прикінцевих та перехідних положень Закону № 1556-VII) [3].

Отже, з урахуванням в вищевказаного нормативно-правового регулювання питання освітньо-кваліфікаційного рівня вищої освіти можна дійти висновку, що достатнім освітньо-кваліфікаційним рівнем вищої юридичної освіти, що дає можливість претендувати на зайняття посади судді в Україні є здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста чи магістра.

Однак, на сьогодні в жодному діючому нормативно-правовому акті не визначено, дефініції «вища юридична освіта» та не встановлено за якими спеціальностями в Україні здобувалась та може здобуватись вища юридична освіта. І тому з урахуванням поставленої мети наукового дослідження виникає питання чи може особа, що здобула вищу освіту за освітньо-кваліфікаційним рівнем не нижче рівня спеціаліста за спеціальністю «Правоохоронна діяльність» сьогодні кандидувати на зайняття посади судді в Україні.

Для того, щоб детально проаналізувати це питання необхідно спочатку торкнутися сутності дефініції «юридична освіта» та проаналізувати наукові праці щодо розуміння правової сутності цього соціального явища.

Тлумачний словник юридичних термінів визначає, що юридична освіта – частина системи спеціалізованої освіти, яка забезпечує підготовку правознавців (юристів) для роботи в державному апараті, судах, адвокатурі,

народному господарстві, правоохоронних органах [4].

У багатотомному виданні «Юридична енциклопедія» під юридичною освітою розуміють систему знань про державу і право, здобутих у результаті навчання, спрямованих на підготовку і перепідготовку юридичних кадрів [5, с. 473].

На думку Д. Скородумова та В. Масальського юридична освіта – це високий і спеціальний рівень професійної правової підготовки конкретної особи, що підтверджується офіційним державним документом [6, с. 160].

М. Пендюра та О. Дручек розглядають юридичну освіту у контексті системи професійної підготовки юриста і зазначають, що юридична освіта – це певний освітній рівень, здобутий у результаті послідовного, системного та цілеспрямованого процесу засвоєння системи правових знань, поглядів, переконань, вмінь і навичок, формування особи юриста як високо свідомого громадянина, патріота своєї країни, здатного до професійно-правової діяльності [7, с. 128].

С. Погребняк розглядає юридичну освіту у трьох значеннях: 1) як процес, що передбачає передавання та засвоєння знань про державу і право, сприйняття головних правових цінностей; 2) як інституційне явище, тобто систему навчальних закладів, що здійснюють діяльність із підготовки юристів; 3) як різновид професійної освіти, спрямований на результат, який досягається внаслідок навчання – засвоєння певного обсягу навчальної інформації в галузі правознавства та суміжних сфер, наявність необхідних знань, умінь і навичок, професійних, світоглядних і громадянських якостей для роботи за юридичними спеціальностями [8, с. 44–46].

Отже, у науковій, навчально-методичній і спеціальній літературі правники використовують різні підходи щодо формулювання дефініції терміна «юридична освіта».

За результатом опрацювання зазначених вище термінологічних конструкцій, можна висувати, що під дефініцією «юридична освіта» треба розуміти спеціальну освіту, що становить систему знань про державу та право, що здобуваються у результаті послідовного, системного та цілеспрямованого

процесу засвоєння правових знань, поглядів, переконань, вмінь і навичок, необхідних для роботи в судах, органах прокуратури, адвокатури, правоохоронних органів, нотаріату, інститутах державної та муніципальної влади, державному та приватному секторах економіки, і підтверджується офіційним державним документом.

Чинне на сьогодні законодавство України не містить дефініції терміну «вища юридична освіта», але відповідь на питання що ж є вищою юридичною освітою і чи відноситься до неї спеціальність «Правоохоронна діяльність» можна знайти за допомогою проведення правового аналізу законодавства, що визначала перелік спеціальностей, за якими здійснювалась підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційними рівнями спеціаліста і магістра у період з 1997 року по теперішній час, з урахуванням сформованої сучасної правової позиції органу суддівського врядування України відповідального за добір суддів в площині визначення переліку спеціальностей, що відносяться до вищої юридичної освіти.

Так, згідно постанови Кабінету Міністрів України від 24 травня 1997 р. N 507 «Про перелік напрямів та спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями» (далі – постанова КМУ від 24 травня 1997 р. N 507) було затверджено перелік напрямів та спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями, а саме: молодший спеціаліст, бакалавр, спеціаліст, магістр [9]. Згідно зазначеного переліку в Україні з 24 травня 1997 року вищими навчальними закладами здійснювалась підготовка фахівців за спеціальністю «Правоохоронна діяльність» за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста (7.060102) і магістра (8.060102). Підготовка за вказаною спеціальністю здійснювалась за напрямками підготовки «0601 Право» [10]. Постанова КМУ від 24 травня 1997 р. N 507 втратила чинність 13.09.2010 року у зв'язку з набранням чинності постановою Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 р. N 787

«Про затвердження переліку спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційними рівнями спеціаліста і магістра» (далі – постанова КМУ від 27 серпня 2010 р. N 787) [10]. Постановою КМУ від 27 серпня 2010 р. N 787 затверджено перелік спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційними рівнями спеціаліста і магістра відповідно до якого вищими навчальними закладами здійснювалась підготовка фахівців за спеціальністю «Правоохоронна діяльність» за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста (7.060102) і магістра (8.060102). Підготовка за вказаною спеціальністю здійснювалась за напрямками підготовки «0304 Право». Також, пунктом 3 постанови КМУ від 27 серпня 2010 р. N 787 визначалось, що студенти, які вступили до вищих навчальних закладів до набрання чинності цією постановою, продовжують навчання за освітньо-кваліфікаційними рівнями спеціаліста і магістра відповідно до обраних спеціальностей [10]. Постановою Кабінету Міністрів України від 19 листопада 2014 року № 631, що набула чинності 28 листопада 2014 року (далі – постанова КМУ від 19 листопада 2014 року № 631) було внесено зміни до переліку спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційними рівнями спеціаліста і магістра, затвердженого постановою КМУ від 27 серпня 2010 року № 787, та визначено, що спеціальність «Правоохоронна діяльність» віднесено до спеціальності, за якою фахівці здобули вищу юридичну освіту [11].

Постанова КМУ від 27 серпня 2010 року № 787 втратила чинність 01.09.2015 року у зв'язку з набранням чинності постанови Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» (далі – постанова КМУ від 29 квітня 2015 р. № 266) [12]. Зазначеною постановою Кабінетом Міністрів України знову було затверджено новий перелік галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів

вищої освіти згідно якого вищими навчальними закладами за напрямками підготовки «08 Право» здійснювалась підготовка фахівців за двома спеціальностями: «081 Право» та «082 Міжнародне право», а спеціальність «262 Правоохоронна діяльність» була виведена з галузі знань «Право» і була включена до галузі знань «26 Цивільна безпека». При цьому, пунктом 2 постанови КМУ від 29 квітня 2015 року № 266 визначено, що здобувачі вищої освіти, які вступили до вищих навчальних закладів до набрання чинності цією постановою, продовжують навчання відповідно до обраних напрямів підготовки та спеціальностей [12].

В подальшому Кабінет Міністрів України згідно постанови від 01 лютого 2017 року № 53 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266» внесено зміни до переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти згідно яких спеціальність: «Міжнародне право», була виведена з галузі знань «Право» і була включена до галузі знань «29 Міжнародні відносини» [13]. Також зазначеною постановою Кабінету Міністрів України доповнено постанову КМУ від 29 квітня 2015 р. № 266» пунктом 2¹ такого змісту: «Установити, що особи, які здобули вищу освіту за спеціальностями «081 Право», «293 Міжнародне право» на першому (бакалаврському) і другому (магістерському) рівні вищої освіти і яким присуджено ступінь вищої освіти «магістр», можуть обіймати посади або провадити види діяльності, кваліфікаційні вимоги до яких передбачають наявність повної вищої або вищої юридичної освіти» [13].

Постановою Кабінету Міністрів України згідно від 7 липня 2021 р. № 762 «Про внесення змін до переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти», що набула чинності 24 липня 2021 року внесено зміни до постанови КМУ від 29 квітня 2015 р. № 266 шляхом викладення переліку галузей знань і спеціальностей за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти у відповідності із Міжнародною стандартною класифікацією освіти (ISCED), що розроблена ЮНЕСКО як всеохопний статистичний опис національних

систем освіти та методології для оцінки національних систем освіти порівняно з зібраними міжнародними рівнями. Основною одиницею класифікації МСКО є освітня програма, яка класифікує програми за галузями знань, орієнтацією та призначенням програми. Згідно зазначених змін спеціальність 081 Право та 293 Міжнародне право входили до одного коду і найменування відповідної деталізованої галузі за Міжнародною стандартною класифікацією освіти – 0421 Law, а спеціальність 262 Правоохоронна діяльність – 1032 Protection of persons and property [14].

Постановою Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2024 р. № 1021 «Про внесення змін до переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти», що набула чинності 01 листопада 2024 року знову було внесено зміни до постанови КМУ від 29 квітня 2015 р. № 266 шляхом викладення переліку галузей знань і спеціальностей за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти в новій редакції відповідно до якої було введено нові шифри і найменування галузей знань та коди усіх спеціальностей [15]. З урахуванням цих змін на теперішній час до галузі знань за шифром D Бізнес, адміністрування та право входять спеціальності D8 Право та D9 Міжнародне право, що також входять до одного коду і найменування відповідної деталізованої галузі за Міжнародною стандартною класифікацією освіти – 0421 Law, а до галузі знань за шифром K Безпека та оборона входить спеціальність K9 Правоохоронна діяльність, що відноситься до коду і найменування відповідної деталізованої галузі за Міжнародною стандартною класифікацією освіти – 1032 Protection of persons and property [15].

Вищою кваліфікаційною комісією суддів України (далі – ВККС України), що є державним колегіальним органом суддівського врядування, який на постійній основі діє у системі правосуддя України та безпосередньо проводить добір кандидатів для призначення на посаду судді, на своєму офіційному веб-сайті в лютому 2025 року надано роз'яснення згідно з яких вбачається, що для цілей застосування Закону № 1402-VIII вищою юри-

дичною освітою вважається вища освіта за відповідними галузями (напрямами) та спеціальностями (право, правоохоронна діяльність, правознавство тощо), передбаченими нормами чинних у відповідний період (період здобуття освіти) постанов Кабінету Міністрів України [16].

З правового аналізу вищевказаних нормативно-правових актів вищого органу виконавчої влади, що діяли з 24 травня 1997 року по теперішній час з урахуванням наведеної вище позиції ВКС України щодо переліку спеціальностей, що відносяться до вищої юридичної освіти можна дійти наступних висновків про те чи є вищою юридичною освітою в розумінні освітнього критерію визначеного для кандидата на посаду судді згідно вимог ч. 3 ст. 127 Конституції України та ч. 1, п. 1 ч. 7 ст. 69 Закону № 1402-VIII здобута у зазначений вище період вища освіта за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста, магістра за спеціальністю «Правоохоронна діяльність».

Так, з урахуванням вимог постанови КМУ від 24 травня 1997 року N 507, постанови КМУ від 27 серпня 2010 року № 787 та постанови КМУ від 19 листопада 2014 року № 631 можна з впевненістю стверджувати, що здобута в українських вищих навчальних закладах у період з 24 травня 1997 року по 31 серпня 2015 року вища освіта за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста, магістра за спеціальністю «Правоохоронна діяльність» вважається вищою юридичною освітою, оскільки підготовка фахівців за вказаною спеціальністю у зазначений період здійснювалась в межах галузі знань «Право» [9], [10], [11]. А від так, з урахуванням діючих на сьогодні кваліфікаційних критеріїв в частині необхідної освіти задля зайняття посади судді в Україні згідно вимог ч. 3 ст. 127 Конституції України та ч. 1, п. 1 ч. 7 ст. 69 Закону № 1402-VIII можна дійти висновку, що особи, які здобули у період з 24 травня 1997 року по 31 серпня 2015 року вищу освіту за освітньо-кваліфікаційним рівнем не нижче рівня спеціаліста за спеціальністю «Правоохоронна діяльність», якщо вони при цьому відповідають усім іншим критеріям (мають громадянство України, відповідають необхідному віковому цензу, мають необхідний

стаж професійної діяльності у сфері права, є компетентними, доброчесними та володіють державною мовою), на сьогодні можуть реалізовувати своє право на доступ до суддівської кар'єри в Україні з метою зайняття посади судді [1], [2].

Що ж стосується осіб, що здобули вищу освіту за спеціальністю «Правоохоронна діяльність» після 31 серпня 2015 року, то з урахуванням визначеної в пункті 2 постанови КМУ від 29 квітня 2015 року № 266 норми, яка в імперативному порядку визначає, що здобувачі вищої освіти, які вступили до вищих навчальних закладів до набрання чинності цією постановою, продовжують навчання відповідно до обраних напрямів підготовки та спеціальностей [12], можна дійти висновку про те, що вищою юридичною освітою також вважається вища освіта, що здобута після 31 серпня 2015 року за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста, магістра за спеціальністю «Правоохоронна діяльність», якщо здобувачі такої освіти станом на 01 вересня 2015 року продовжували навчання за вказаною спеціальністю здобуваючи при цьому освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста чи магістра.

Однак, за відсутністю чіткого нормативно-правового регулювання в цьому питанні наведений вище висновок може породжувати правові дискусії у професійному правовому середовищі та створювати перешкоди особам, що мають саме таку освіту при реалізації права доступу до суддівської кар'єри. А тому за наслідком проведеного наукового дослідження пропоную заповнити правову прогалину в зазначених вище правовідносинах та уникнути правової невизначеності для вказаних вище осіб шляхом нормотворчої діяльності, а саме: доповнення постанови КМУ від 29 квітня 2015 року № 266 пунктом 2² такого змісту: «2². Установити, що особи, які після 31.08.2015 року здобули вищу освіту за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста чи магістра з найменуванням спеціальності «Правоохоронна діяльність», можуть обіймати посади або провадити види діяльності, кваліфікаційні вимоги до яких передбачають наявність повної вищої або вищої юридичної освіти», за умови, що такі особи станом на

01.09.2015 року продовжували навчання за вказаною спеціальністю здобуваючи освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста чи магістра».

Що ж стосується осіб, що почали здобувати вищу освіту за спеціальністю «Правоохоронна діяльність» після 31 серпня 2015 року, то з урахуванням визначеної правової конструкції в пункті 2¹ постанови КМУ від 29 квітня 2015 року № 266, можна дійти висновку, що така освіта на сьогодні не визнається такою, що дає можливість обіймати посади або провадити види діяльності, кваліфікаційні вимоги до яких передбачають наявність повної вищої або вищої юридичної освіти. Тобто здобувачі такої вищої освіти позбавлені можливості доступу до суддівської кар'єри в Україні. Однак, існування на сьогодні такого соціального явища, з урахуванням того, що понад 19 років в Україні тривала підготовка фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста, магістра за спеціальністю «Правоохоронна діяльність», що здійснювалась в межах галузі знань «Право» і за наслідком такої підготовки особи отримували вищу юридичну освіту, формувалась правова культура, традиції цієї спеціальності, а також враховуючи, що на сьогодні в законодавчому полі України відсутнє визначення дефініції терміну «вища юридична освіта» і здобувачі вищої освіти за цією спеціальністю отримують спеціальні знання, що становить систему знань про державу та право, що здобуваються у результаті послідовного, системного та цілеспрямованого процесу засвоєння правових знань, вмінь і навичок, що понад 70% є спільними з системою спеціальних знань, що здобувається за спеціальностями «Право» та «Міжнародне право», я вважаю таким, що породжує дискусію у професійному правовому середовищі.

Висновки і пропозиції. На підставі проведеного дослідження можна зробити висновок, що здобута в українських вищих навчальних закладах у період з 24 травня 1997 року по 31 серпня 2015 року вища освіта за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста, магістра за спеціальністю «Правоохоронна діяльність» вважається вищою юридичною освітою. А від так, особи, які здобули у цей період

таку освіту за освітньо-кваліфікаційним рівнем не нижче рівня спеціаліста, якщо вони при цьому відповідають усім іншим критеріям (мають громадянство України, відповідають необхідному віковому цензу, мають необхідний стаж професійної діяльності у сфері права, є компетентними, доброчесними та володіють державною мовою), на сьогодні можуть реалізовувати своє право на доступ до суддівської кар'єри в Україні з метою зайняття посади судді.

Вважаю, що здобута в українських вищих навчальних закладах після 31 серпня 2015 року вища освіта за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста, магістра за спеціальністю «Правоохоронна діяльність» відноситься до вищої юридичної освіти, у випадку, коли здобувачі такої освіти продовжували навчання за вказаною спеціальністю, здобуваючи освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста чи магістра станом на 01 вересня 2015 року. Однак, за відсутністю чіткого нормативно-правового регулювання можливості реалізації особами, що здобули таку освіту, права на доступ до суддівської кар'єри в Україні з метою зайняття посади судді, пропонується здійснити доповнення постанови КМУ від 29 квітня 2015 року № 266 пунктом 2² такого змісту: «2². Установити, що особи, які після 31.08.2015 року здобули вищу освіту за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста чи магістра з найменуванням спеціальності «Правоохоронна діяльність», можуть обіймати посади або провадити види діяльності, кваліфікаційні вимоги до яких передбачають наявність повної вищої або вищої юридичної освіти», за умови, що такі особи станом на 01.09.2015 року продовжували навчання за вказаною спеціальністю здобуваючи освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста чи магістра».

Здобута в українських вищих навчальних закладах після 31 серпня 2015 року вища освіта за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста, магістра за спеціальністю «Правоохоронна діяльність» не відноситься до вищої юридичної освіти, у випадку, коли здобувачі такої освіти після 31 серпня 2015 року розпочали навчання за вказаною спеціальністю, здобуваючи освітньо-квалі-

фікаційний рівень спеціаліста чи магістра. А від так, особи, які здобули у цей період таку освіту на сьогодні не можуть реалізувати своє право на доступ до суддівської кар'єри в Україні з метою зайняття посади судді.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
2. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 року № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>.
3. Про вищу освіту: Закон України від 01 липня 2014 року № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
4. Юридичні терміни. Тлумачний словник / В. Г. Гончаренко, А. П. Андрушко, Г. П. Базан та ін.; за ред. В. Г. Гончаренка. -2-ге вид., стереотипні. – К:Либідь, 2004. – С. 301.
5. Юридична енциклопедія: в 6 т. /Редкол.: Ю.С. Шемшученко та ін. Київ: «Українська енциклопедія». 2004. Т.6: Т-Я. 786 с.
6. Масальський В.І., Скородумов Д.С. Правова і юридична освіта у сучасній Україні: про сутність термінів і правомірність їх використання. Грані: науковотеоретичний і громадсько-політичний альманах. 2011. № 3(77), травень-червень. С. 157–162.
7. Пендюра М.М., Дручек О.В. Юридична деонтологія: навч. посіб. Ч. 1 / М.М. Пендюра, О.В. Дручек. Київ: НАВС, 2014. 169 с.
8. Юридична деонтологія: Підручник / Ткаченко В.Д., Погребняк С.П., Лук'янов Д.В. та ін. / За ред. В.Д. Ткаченка. – Х.: Одиссей. – 2006. – 256 с.
9. Про перелік напрямів та спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями: Постанова Кабінету Міністрів України від 24 травня 1997 р. N 507. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/507-97-%D0%BF#Text>.
10. Про затвердження переліку спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційними рівнями спеціаліста і магістра: Постанова Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 р. N 787. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/787-2010-%D0%BF#Text>.
11. Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 р. № 787: Постанова Кабінету Міністрів України від 19 листопада 2014 року № 631. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/631-2014-%D0%BF#n2>.
12. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-%D0%BF/ed20150429#Text>.
13. Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266: Постанова Кабінету Міністрів України від 1 лютого 2017 р. № 53. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/53-2017-%D0%BF/ed20170211#n2>.
14. Про внесення змін до переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 7 липня 2021 р. № 762. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/762-2021-%D0%BF/ed20210724#n2>.
15. Про внесення змін до переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2024 р. № 1021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1021-2024%D0%BF/ed20241119#n2>.
16. Роз'яснення щодо обчислення стажу професійної діяльності у сфері права. URL: <https://www.vkksu.gov.ua/page/shchodo-obchyslennya-stazhu-profesiynoyi-diyalnosti-u-sferi-prava>.